

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης μεταξύ του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Γεωργίας και Αγροτικής Πρόνοιας της Δημοκρατίας της Ινδίας για συνεργασία στον τομέα της γεωργίας»

I. Γενικές παρατηρήσεις

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως το επεξεργάσθηκε η Διαρκής Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, διαρθρώνεται σε τρία (3) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου.

Αντικείμενο του νομοσχεδίου αποτελεί η κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης μεταξύ του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Γεωργίας και Αγροτικής Πρόνοιας της Δημοκρατίας της Ινδίας για συνεργασία στον τομέα της γεωργίας, που υπεγράφη στην Αθήνα στις 25 Αυγούστου 2023.

Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 14), «[μ]ε το προς κύρωση Μνημόνιο Κατανόησης επιδιώκεται η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών στον τομέα της γεωργίας».

Με το άρθρο πρώτο κυρώνεται και αποκτά την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος το Μνημόνιο Κατανόησης μεταξύ του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Γεωργίας και Αγροτικής Πρόνοιας της Δημοκρατίας της Ινδίας για συνεργασία στον τομέα της γεωργίας, που υπεγράφη στην Αθήνα στις 25 Αυγούστου 2023.

Το υπό κύρωση Μνημόνιο αποτελείται από επτά (7) άρθρα. Στο άρθρο

πρώτο συμφωνείται ότι τα Μέρη αναλαμβάνουν να αναπτύξουν τη συνεργασία τους στον τομέα της γεωργίας. Στο άρθρο δεύτερο καθορίζεται η πραγματοποίηση της συνεργασίας μεταξύ των Μερών στον τομέα της γεωργίας μέσω, μεταξύ άλλων, ανταλλαγής πληροφοριών και επισκέψεων εμπειρογνώμων και συμβούλων, διοργάνωσης εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ενθάρρυνσης δραστηριοτήτων μεικτών επιχειρήσεων των Μερών. Στο άρθρο τρίτο ορίζονται η σύνθεση, η λειτουργία και οι αρμοδιότητες της Ελληνο-Ινδικής Μικτής Υποεπιτροπής για τη συνεργασία στον τομέα της Γεωργίας («Μικτή Υποεπιτροπή Γεωργίας»). Στο άρθρο τέταρτο ρυθμίζεται το ζήτημα της επίλυσης διαφορών μεταξύ των Μερών ως προς την ερμηνεία και την εφαρμογή του υπό κύρωση Μνημονίου μέσω διαβουλεύσεων ή διαπραγματεύσεων. Επίσης, συμφωνείται η εμπιστευτική ανταλλαγή πληροφοριών και εγγράφων μεταξύ των Μερών, καθώς και ότι το υπό κύρωση Μνημόνιο δεν θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Μερών, που απορρέουν από άλλες διεθνείς συνθήκες στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που απορρέουν από την ιδιότητα της Ελλάδας ως μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο άρθρο πέμπτο ορίζεται η υποχρέωση των Μερών να διασφαλίζουν την κατάλληλη προστασία των Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας, που προκύπτουν από τη συνεργασία σε εφαρμογή του υπό κύρωση Μνημονίου, σύμφωνα με τους αντίστοιχους νόμους, κανόνες, κανονισμούς και πολυμερείς συμφωνίες στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη και τα δύο Μέρη. Στο άρθρο έκτο ρυθμίζεται το ζήτημα της χρηματοδότης των επισκέψεων αντιπροσωπειών, εμπειρογνώμων και συμβούλων και συμφωνείται, μεταξύ άλλων, ότι οι σχετικές δαπάνες θα βαρύνουν την αποστέλλουσα πλευρά, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά εγγράφως. Στο άρθρο έβδομο καθορίζεται, μεταξύ άλλων, η θέση του υπό κύρωση Μνημονίου σε ισχύ από την ημερομηνία της τελευταίας διακοίνωσης με την οποία τα Μέρη γνωστοποιούν το ένα στο άλλο, εγγράφως και διά της διπλωματικής οδού, ότι έχουν ολοκληρωθεί οι απαιτούμενες, κατά την εσωτερική τους έννομη τάξη, διαδικασίες για την έναρξη της ισχύος του. Επίσης, ορίζεται η διάρκεια του υπό κύρωση Μνημονίου σε πέντε (5) έτη από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του, με εξαίρεση την περίπτωση καταγγελίας, όπως και η διαδικασία τροποποίησής του. Τέλος, ορίζεται ότι το υπό κύρωση Μνημόνιο θα αντικαταστήσει το Μνημόνιο Αμοιβαίας Κατανόησης μεταξύ του Υπουργείου Γεωργίας της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Γεωργίας της Δημοκρατίας της Ινδίας για συνεργασία στον τομέα της γεωργίας, που υπεγράφη στο Νέο Δελχί στις 5 Φεβρουαρίου 2001.

Με το άρθρο δεύτερο του νόμου ορίζεται ότι τα πρακτικά της Μικτής Υπο-επιτροπής Γεωργίας θα εγκρίνονται με κοινή απόφαση των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών.

Στο άρθρο τρίτο ορίζεται η έναρξη της ισχύος του νόμου από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και του υπό κύρωση Μνημονίου από την πλήρωση των προϋποθέσεων της παρ. 1 του άρθρου 7 αυτού. Επίσης, ορίζεται ότι από τη θέση σε ισχύ του υπό κύρωση Μνημονίου παύει να ισχύει το Μνημόνιο Αμοιβαίας Κατανόησης μεταξύ του Υπουργείου Γεωργίας της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Γεωργίας της Δημοκρατίας της Ινδίας για συνεργασία στον τομέα της γεωργίας, που υπεγράφη στο Νέο Δελχί στις 5 Φεβρουαρίου 2001, και καταργείται ο ν. 3041/2002 (Α΄ 185), που κύρωσε το εν λόγω Μνημόνιο.

Β. Ως προς την κύρωση των διεθνών συμβάσεων, το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζει ότι οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους (κύρωσή τους) με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους εκάστης, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν κάθε αντίθετης διάταξης νόμου, ενώ το άρθρο 36 παρ. 2 απαιτεί ως όρο για την ισχύ ορισμένων κατηγοριών διεθνών συνθηκών την κύρωσή τους με τυπικό νόμο.

Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι το Σύνταγμα κατοχυρώνει τη διττή λειτουργία του κυρωτικού νόμου, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί υπό το κράτος των προηγούμενων Συνταγμάτων από τη θεωρία, τη νομοθετική πρακτική και τη νομολογία, η οποία συνίσταται στο ότι, με την ψήφιση του κυρωτικού νόμου, αφενός, γίνεται αποδοχή του περιεχομένου της συνθήκης και παρέχεται συγκατάθεση προς επικύρωσή της στο αρμόδιο όργανο της εκτελεστικής εξουσίας και, αφετέρου, εντάσσεται η συνθήκη στο εσωτερικό δίκαιο και επιτάσσεται η εκτέλεσή της από τα όργανα του κράτους (βλ., ενδεικτικά, Εμμ. Ρούκουνα, Σύνταγμα και Διεθνές Δίκαιο, σε Η επίδρασις του Συντάγματος του 1975 επί του ιδιωτικού και επί του δημοσίου δικαίου, 1976, σελ. 91, Αγγ. Γιόκαρη, Η πρακτική των δικαιοδοτικών οργάνων στην εφαρμογή του διεθνούς δικαίου, 2001, σελ. 83, Κ. Οικονομίδη, σε Ιωάννου – Οικονομίδη – Ροζάκη – Φατούρου, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο – Θεωρία των πηγών, παρ. 44. Βλ., όμως, και Κ. Ιωάννου σε Ιωάννου – Οικονομίδη – Ροζάκη – Φατούρου, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο – Σχέσεις Διεθνούς και Εσωτερικού Δικαίου, 1990, σελ. 163 επ. και 168 επ., κατά τον οποίο ο κυρωτικός νόμος δεν αποτελεί ταυτόχρονα και εξουσιοδότηση ή συγκατάθεση για την επικύρωση).

4

Οι συμβατικοί κανόνες του διεθνούς δικαίου δηλώνονται στο Σύνταγμα με σειρά όρων («διεθνείς συμβάσεις» (άρθρο 28 παρ. 1), «συνθήκη ή συμφωνία» (άρθρο 28 παρ. 2), «διεθνείς συνθήκες» (άρθρο 36 παρ. 4)) . Η ορολογική αυτή πολυμορφία οφείλεται σε έλλειψη συντακτικού συντονισμού, και όχι σε οποιαδήποτε νομοτεχνική ανάγκη (βλ. Κ. Ιωάννου, όπ. π., σελ. 163).

Η διαδικασία της κύρωσης των διεθνών συνθηκών ή συμβάσεων ρυθμίζεται από το άρθρο 112 του Κανονισμού της Βουλής (ΚτΒ). Η ψήφιση των σχετικών κυρωτικών νομοσχεδίων (ή προτάσεων νόμων) γίνεται με τη διαδικασία του άρθρου 108 του ΚτΒ, χωρίς συζήτηση ή μετά από περιορισμένη συζήτηση, με εξαίρεση τα νομοσχέδια που αφορούν στην κύρωση συμβάσεων σύμφωνα με τα άρθρα 27 και 28 παρ. 2 και 3 του Συντάγματος. Οι κυρωτικοί νόμοι περιέχουν δύο κατηγοριών διατάξεις: α) τις κυρωτικές, οι οποίες περιλαμβάνουν την κυρωτική ρήτρα και το κείμενο της συνθήκης, καθώς και διατάξεις των οποίων το περιεχόμενο αντιστοιχεί στο περιεχόμενο δηλώσεων που η συνθήκη επιτρέπει ή επιβάλλει να συνοδεύουν την υπογραφή, την επικύρωση ή την έγκρισή της, ή τυχόν επιτρεπόμενων επιφυλάξεων, και β) τις κοινές νομοθετικές, με τις οποίες ρυθμίζονται ζητήματα εφαρμογής των διατάξεων της σύμβασης στην εσωτερική έννομη τάξη ή προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις αυτές. Κοινές νομοθετικές θεωρούνται και εκείνες που ρυθμίζουν την έναρξη της ουσιαστικής ισχύος του κυρωτικού νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί του πίνακα περιεχομένων

Στον πίνακα περιεχομένων, θα ήταν, ενδεχομένως, ορθότερο να διαγραφεί η φράση «στο σχέδιο νόμου» στους τίτλους των άρθρων πρώτου, δεύτερου και τρίτου.

III. Παρατηρήσεις επί του τίτλου του άρθρου 2

Στον τίτλο του άρθρου δεύτερου θα ήταν, ενδεχομένως, ορθότερο να τεθεί το οριστικό άρθρο «των» πριν από την αναφορά στα πρακτικά και το οριστικό άρθρο «της» πριν από την αναφορά στην Μικτή Υποεπιτροπή Γεωργίας. Επίσης, χάριν σαφήνειας, στον τίτλο του άρθρου δεύτερου θα ήταν, ενδεχομένως, ορθότερο η αναφορά στην «Μικτή Υποεπιτροπή» να αντικατασταθεί με αναφορά στην «Μικτή Υποεπιτροπή Γεωργίας», όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 3 του υπό κύρωση Μνημονίου.

IV. Παρατηρήσεις επί των άρθρων**1. Επί του άρθρου 2**

Στο κείμενο του άρθρου δεύτερου πρέπει η αναφορά στην «Μικτή Υποεπιτροπή» να αντικατασταθεί με αναφορά στην «Μικτή Υποεπιτροπή Γεωργίας», όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 3 του υπό κύρωση Μνημονίου.

2. Επί του άρθρου 3

Θα μπορούσε να τεθεί κόμμα πριν από τη φράση «που κύρωσε το εν λόγω Μνημόνιο».

Αθήνα, 20 Νοεμβρίου 2023

Η εισηγήτρια
Σοφία Γαλάνη
Επιστημονική Συνεργάτις
Επίκουρη Καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών